

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

Lausunto
18.8.2017

RVLE lausuntopyyntö 7.6.2017 RVLDno/2016/774

Hallituksen esitysluonnos laeiksi rajavartiolain ja ulkomaalaislain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Sisäministeriön rajavartio-osasto on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin rajavartiolakia, ulkomaalaislakia, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia, Rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia, poliisilakia ja rikoslakia. Lakiluonnosten tarkoituksena ollut Rajavartiolaitoksen ja rajavartiomiesten normaaliolojen toimivaltuuksien kehittäminen siten, että Rajavartiolaitos voi varautua ennalta sekä nopeasti ja tehokkaasti vastata Suomen turvallisuusympäristössä ilmeneviin uhkiiin.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO on lausuntoaan valmistellessaan käynyt keskusteluja merkittävimpiä turvallisuusalan henkilöstöryhmiä edustavien jäsenjärjestöjensä kanssa.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO esittää esitysluonnoksesta seuraavia huomioita:

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden (jatkossa YJT) ylläpitämiseen liittyvät esitykset ovat tarpeellisia ja ne ovat Rajavartiolaitoksen toimintaa parantavia toimia käytännössä. YJT-toimivaltuuksien alueellista rajaamista ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena. Rajavartiomiehellä tulee olla itsenäinen toimivaltuus myös muualla kuin 20§:ssä mainituissa paikoissa. Erityisesti tämä korostuu hybridiuhkakuvan mukaisissa tilanteissa, mutta myös päivittäisessä toiminnassa.

Rajavartiomiesten toimivaltuuksien lisääminen poliisitehtävien suorittamiseen sekä niistä saatavien tietojen käsittely sekä toimenpiteistä päättäminen ovat perusteltuja lisäyksiä säännöstöön sekä esitetty selkeästi ja riittävän tarkasti. Samoin kiinteistöjen käyttöoikeus rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi ja liikkumisrajoitusten asettaminen Rajavartiolaitoksen käyttöön ottamille kohteille on tarpeellinen lisäys. Sen sijaan koskien rajavartiomiehen toimivaltuuksia poliisitehtävissä (33 §) tarvitaan viittaus myös poliisilain 5 luvun 5 §:ään. Erityisesti 5 luvun 5 § 2 mom:ssa on säädelty tilanteista, jotka liittyvät kiinteästi Rajavartiolaitoksen sisäisen- ja ulkoiseturvallisuuden tehtäviin.

Toimivaltuudet sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävissä sekä virka-avun vastaanottaminen puolustusvoimilta muodostavat tarpeellisen täydennyksen nykyiseen lainsäädäntöön. Toimivaltuuksien osalta (34 c §) ei kuitenkaan saa olla epäselvyyksiä, eivätkä ne saa olla riippuvaisia johtosuhdemuutoksesta.

Asevelvollisten toimivaltuuksien lisääminen Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena on kannatettava esitys, mutta siihen liittyy seikkoja, jotka tulee huomioida hyvissä ajoin ennen toiminnan käynnistämistä. Asevelvollisten käytön osalta tulee huomioida mahdollinen koulutustarve ja erityisesti asevelvollisten käyttö henkilötietojen rekisteröinnissä. Rekisterien käyttö siten, että asevelvolliset eivät pääse tietoja syöttäessään lukemaan sinne jo aikaisemmin taltioituja tietoja, tulee valmistella

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

hyvin etukäteen, jotta ongelmilta vältytään. Rekisterien käyttöoikeuksien muokkaaminen toiminnan tarpeen esiintyessä on käytännössä haastavaa. Lisäksi Rajavartiolaitoksen tutkittavana olevien rikosten kirjaamistehtävä tulee valmistella etukäteen, jotta tehtävien hoito käytännössä sujuu häiriöttä.

Rajavartiolaitoksen virka-apu ja tuki poliisille terrorismirikoksen torjunnassa ehdotetut muutokset ovat perusteltuja 77a§:ssä. Virka-avun rajaaminen terrorismintorjuntaan ei ole mielestämme perusteltua, huomioiden että terrorismi käsitteenä on ajassa muuttuva.

Liikenteenharjoittajien velvollisuuksien laajentaminen koskemaan myös sisärajaliikennettä tilanteissa, joissa rajavalvonta on palautettu sisärajoille Schengenin säännösten mukaisesti, on välttämätön lisäys säädöksiin rajavalvonnan onnistumiseksi ko. tilanteissa. Myös sisärajaliikenteen matkustajatietojen saaminen Rajavartiolaitoksen käyttöön muussakin kuin yksittäistapauksissa on perusteltua.

Ahvenanmaan lainsäädännön perusteella lakiesityksissä esitetyt Rajavartiolaitoksen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja Rajavartiolaitoksen poliisitehtäviä koskevien valtuuksien lisäämiseksi tehtävät muutokset eivät olisi voimassa Ahvenanmaan maakunnan alueella. Esitetyt toimintavaltuuksien lisäykset ovat tärkeitä ja tarpeellisia kaikkialla valtakunnan alueella, joten niiden tulisi koskea myös Ahvenanmaan maakunnan aluetta.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n puolesta

Katja Aho
asiantuntija